

Förord

av Göran Heijtz och Jonas Reiner

Härmed har vi nöjet att få presentera årets version av *Postryttaren*, årgång 72. Artiklarna spänner över många olika områden och tidsepoker, alltifrån ett brev från 1500-talet till vad som händer på Postmuseum i vår tid.

Tyvärr kan vi inte heller i år ha någon release av *Postryttaren*, eftersom museet sedan den 1 april är stängt för att grundförstärkningar ska genomföras. Museet beräknar att kunna öppna igen under senhösten, och då även med en del genomförda intressanta förändringar på entréplanet.

Artiklarna i *Postryttaren* inleds med årets jubilar. År 1872 utgavs de första frimärkena i Sveriges kanske mest samlade frimärksserie, Ringtyp. Med titeln ”Ringtyp – Sveriges mest långlivade utgåva firar 150 år” berättar författarna Staffan Bengtsson och Mikael Carlsson först om bakgrund, utformning och tryckning av utgåvan, och om vilka personer som var inblandade. Därefter går de in på detaljer angående nyanser, tandning och inte minst alla små tryckvarianter som gör att det till stor del går att positionsbestämma var i tryckarken många märken har suttit. Artikeln innehåller många trevliga illustrationer.

”Lysekil – hembygdsfilateli i miniatyr” är skriven av Christer Brunström som är en flitig skribent i filatelisammanhang, bl.a. i *Postryttaren*. I år har hans artikel ett hembygdstema, men på ett lite annorlunda sätt. Innehållet handlar till stor del om orten Lysekils utveckling, illustrerat med frimärken, vykort, stämplor och inte minst objekt av bältespännarkaraktär såsom brevmärken, fraktmärken, basarpost och lokalpost.

Årets kortaste men inte mindre intressanta artikel är skriven av Wayne Donaldson från Australien, med rötter i både Sverige och Skottland. Han berättar om ”Ett kungligt brev till Skottland år 1584”. Detta mycket tidiga brev är skrivet på Uppsala slott och är undertecknat av kung Johan III. Vi får veta mer om den tidens postgång, långt före postverkens inrättanden, men framförallt om brevets innehåll och dess betydelse samt om kungliga förhållanden och relationer mellan olika länder under denna tid. Från 1500-talet finns det endast ett fåtal kända brev från Sverige till England eller Skottland, och artikeln avslutas med en kort beskrivning av dessa.

Göran Heijtz har skrivit nästa bidrag som handlar om ”Kooperativa Förbundet”. KF, som det i regel förkortas, var under 1900-talet Sveriges största företagskoncern, med inte bara butiker och varuhus, utan mycket mer. Man ägde eller var delägare i fabriker, bensinkedjorna IC och OK, hade egna försäkringsbolag, arkitektkontor, sparkassa, förlag, tidningar m.m. Berättelsen är generöst illustrerad med vykort och filateli av olika slag, men även med annan papperskultursiosa.

Postmuseums samlingar står i fokus i årets sista artikel. Thorsten Sandberg har här intervjuat Hanna Nydahl på museet angående ”Posthusritningarna digitaliserade”. Projektet, som delvis är finansierat med bidrag från Postmusei Vänner, genomfördes under 2021, och omfattade skanning av omkring 1700 byggnadsritningar från olika epoker, vilka nu finns att se på ”Digitalt Museum”. I artikeln visas ett antal mycket fina bilder,

och en ritning, från Trelleborg, återfinns på årsbokens omslag.

I vanlig ordning presenteras redogörelser för det föregående verksamhetsåret, både för Föreningen Postmusei Vänner och för Postmuseum. Precis som året innan, var 2021 präglad av pandemin. Museet öppnade den 1 april och hade sedan öppet under resten av året, men delvis med vissa restriktioner. Föreningen kunde under hösten hålla sitt sedan våren uppskjutna årsmöte. Årets höjdpunkt inträffade den 22 oktober på Postmuseum, då det var på dagen 100 år sedan gravören Czeslaw Slania föddes. I ett samarbetsprojekt mellan PostNord, Postmuseum, Polska institutet, Postmusei Vänner och Slaniasamfundet firades detta med olika programpunkter, något som blev både välbesökt och mycket lyckat.

Sedan 1982 har det var tionde år presente-

rats ett samlingsregister över samtliga artiklar i *Postryttaren*, från 1950 och framåt, och den traditionen fortsätter i årets utgåva.

Eftersom alla årgångar (utom de två senaste) nu finns digitaliserade på Postmuseums hemsida, har registret genomarbetats, och vissa artiklar delvis lagts in under flera rubriker, ibland inte självklara utgående från artikelns titel. Samlingsregistret är tänkt att även finnas på Postmuseums hemsida, med direktlänkar till respektive artikel. Eftersom detta troligen inte är klart vid årsbokens erhållande, får man initialt gå in under respektive årgång för att hitta artiklarna.

Nästa år kommer det förstås en ny årgång av *Postryttaren*. Har du tankar på att själv kanske skriva något som berör post, posthistoria, Postmuseum, filateli eller vykort? Hör då gärna av dig till ordföranden, redaktören eller någon i redaktionskommittén.